

VAI TRÒ CỦA CHATGPT TRONG HỖ TRỢ GIẢNG DẠY VÀ PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TỰ HỌC TIẾNG TRUNG QUỐC CHO SINH VIÊN VIỆT NAM

Hoàng Minh Hằng¹
Email: hmhang2@hou.edu.vn

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 26/07/2025

Ngày phản biện đánh giá: 12/09/2025

Ngày bài báo được duyệt đăng: 15/10/2025

DOI: 10.59266/houjs.2025.993

Tóm tắt: Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, các trường đại học Việt Nam đều đang hướng đến mục tiêu chuyển đổi số trong giáo dục. Việc ứng dụng Chat GPT vào giảng dạy tiếng Trung là xu thế tất yếu. Bài viết dùng phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu và ví dụ minh họa, đã phân tích vai trò của Chat GPT như công cụ hỗ trợ giảng dạy và hướng dẫn sinh viên tự học. Kết quả cho thấy Chat GPT có thể cung cấp môi trường nhập vai, phản hồi cá nhân hóa và bổ sung kiến thức văn hóa, đồng thời khuyến khích năng lực đặt câu hỏi và tư duy phản biện. Tuy nhiên, những hạn chế như giao tiếp đơn điệu, nguy cơ lệ thuộc và khoảng cách số cần được khắc phục. Bài viết khẳng định Chat GPT không thay thế giảng viên mà là công cụ hỗ trợ giúp nâng cao chất lượng dạy - học và phát triển năng lực tự học tiếng Trung của sinh viên.

Từ khóa: ChatGPT; giảng dạy tiếng Trung; năng lực tự học; học tập cá nhân hóa; chuyển đổi số giáo dục

I. Đặt vấn đề

Trong tiến trình chuyển đổi số trong giáo dục, giảng dạy tiếng Trung tại Việt Nam vẫn gặp nhiều hạn chế. Lớp học đông, trình độ sinh viên chênh lệch khiến giáo viên khó cá nhân hóa bài giảng và phản hồi kịp thời, dẫn đến việc sai sót về ngữ âm, ngữ pháp hay cách dùng từ không được sửa ngay và dễ trở thành thói quen. Ngoài ra, sinh viên cũng thiếu môi trường giao tiếp thực tế ngoài giờ lên lớp, nên khả

năng vận dụng ngôn ngữ và năng lực tự học chưa được phát huy đầy đủ.

Trong những năm gần đây, các công cụ số đã được đưa vào giảng dạy, từ giáo trình điện tử đến bài giảng số hóa. Tuy nhiên, nhìn chung phương pháp vẫn thiên về truyền thụ, chú trọng thầy giảng - trò ghi, chưa tạo được không gian học tập tương tác và gợi mở. Sinh viên tuy quen với việc tìm kiếm thông tin trực tuyến, nhưng việc chọn lọc kiến thức chính xác

¹ Trường Đại học Mở Hà Nội

giữa biển thông tin vẫn là một thách thức lớn, đặc biệt với môn ngoại ngữ vốn yêu cầu độ chuẩn xác về ngữ nghĩa, ngữ pháp và văn hóa.

Sự ra đời của Chat GPT (OpenAI, 2022) đã tạo nên một bước ngoặt quan trọng. Với khả năng sinh ngôn ngữ tự nhiên, hiểu ngữ cảnh và phản hồi tức thì, Chat GPT vừa hỗ trợ giảng viên trong việc tổ chức và đổi mới hoạt động dạy học, vừa giúp sinh viên chủ động tự học, cá nhân hóa việc luyện tập và mở rộng kiến thức. Công cụ này vì thế được xem như một giải pháp bổ trợ hiệu quả, góp phần hiện thực hóa các phương pháp dạy học gợi mở, phản hồi kịp thời và phát triển năng lực tự học trong bối cảnh giảng dạy tiếng Trung tại Việt Nam.

II. Tổng quan nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý thuyết

Nghiên cứu này được thực hiện trên nền tảng của lý thuyết học tập kiến tạo (Constructivism) và lý thuyết học tập tự chủ (Autonomous Learning Theory).

Theo Piaget (1972) và Vygotsky (1978), người học không tiếp nhận tri thức một cách thụ động mà tự kiến tạo tri thức thông qua quá trình tương tác, trải nghiệm và phản biện. Piaget nhấn mạnh vai trò của trải nghiệm cá nhân trong việc hình thành tri thức (Piaget, 1972), trong khi Vygotsky đề cao tính xã hội của quá trình học tập (Vygotsky, 1978). Từ góc độ này, Chat GPT có thể được xem như một “người đối thoại” ảo, tạo điều kiện cho người học kiến tạo ngôn ngữ thông qua trao đổi ngữ nghĩa, ngữ cảnh và phản hồi tức thời.

Bên cạnh đó, lý thuyết học tập tự chủ (Autonomous Learning Theory) do Holec (1981) khởi xướng khẳng định rằng người học phải chịu trách nhiệm về quá

trình học tập của chính mình từ việc đặt mục tiêu, lựa chọn nội dung, đến việc tự đánh giá kết quả (Holec, 1981). Theo Holec, khả năng tự học không chỉ là phẩm chất cá nhân mà còn là năng lực có thể được bồi dưỡng thông qua môi trường học tập phù hợp. Trong bối cảnh này, Chat GPT có thể đóng vai trò công cụ hỗ trợ phát triển năng lực tự học khi cho phép sinh viên chủ động điều chỉnh tiến độ học, tự đặt câu hỏi, nhận phản hồi và tự đánh giá quá trình tiếp thu ngôn ngữ.

Như vậy, hai lý thuyết trên cung cấp cơ sở để xem xét Chat GPT như một công cụ vừa hỗ trợ giảng viên trong việc tổ chức và đổi mới hoạt động dạy học, vừa giúp sinh viên chủ động tự học, cá nhân hóa việc luyện tập và mở rộng kiến thức. Sự kết hợp giữa tính tương tác của lý thuyết kiến tạo và việc chủ động học tập của lý thuyết học tập tự chủ tạo nên nền tảng lý luận vững chắc cho việc phân tích vai trò của Chat GPT trong giảng dạy và tự học tiếng Trung ở bậc đại học Việt Nam.

2.2. Tổng quan tình hình nghiên cứu

Trong lĩnh vực giáo dục ngoại ngữ, nhiều công trình nghiên cứu đã tiếp cận Chat GPT từ các khía cạnh khác nhau.

Trước hết, trong bài báo 《Chat GPT 时代的中国外语教育：求变与应变》 (Giáo dục ngoại ngữ tại Trung Quốc trong thời đại ChatGPT: thay đổi và ứng biến) đăng trên 《外语电化教学》 (Giảng dạy ngoại ngữ bằng phương tiện điện tử) số 1 năm 2023, 胡加圣 (Hồ Gia Thánh) và 戚亚娟 (Thích Á Quyên) đã chỉ ra rằng sự xuất hiện của Chat GPT đánh dấu một bước ngoặt đối với giáo dục ngoại ngữ ở Trung Quốc, buộc giáo viên và người học phải thay đổi để thích ứng, đồng thời mở ra cơ hội đổi mới phương pháp giảng dạy (胡加圣 & 戚亚娟, 2023).

Tiếp theo, trong nghiên cứu 《Chat GPT 助推学校教育数字化转型, 人工智能时代学什么与怎么教》 (Chat GPT thúc đẩy chuyển đổi số giáo dục nhà trường - Thời đại trí tuệ nhân tạo: học cái gì và dạy như thế nào?) đăng trên 《中国远程教育》 (Giáo dục từ xa Trung Quốc) số 4 năm 2023, 焦建利 (Tiêu Kiến Lợi) khẳng định ChatGPT không chỉ thay đổi nội dung học tập mà còn làm thay đổi phương thức giảng dạy, qua đó thúc đẩy giáo dục thích ứng với bối cảnh công nghệ mới (焦建利, 2023).

Ngoài ra, theo nghiên cứu “ChatGPT in Language Learning: Perspectives from Vietnamese Students in Vietnam and the USA” (ChatGPT trong học ngôn ngữ: Quan điểm của sinh viên Việt Nam trong nước và tại Hoa Kỳ) của Pham và Le, đăng trên Tạp chí quốc tế về Giảng dạy ngôn ngữ (International Journal of Language Instruction) năm 2024, kết quả khảo sát 77 sinh viên cho thấy hầu hết người học đánh giá Chat GPT là công cụ hữu ích, giúp tăng tính tương tác trong quá trình học tập, hỗ trợ mở rộng kiến thức và ý tưởng. Tuy nhiên, nghiên cứu cũng cảnh báo rằng sự phụ thuộc quá mức vào Chat GPT có thể hạn chế khả năng tư duy phân biện và sáng tạo nếu thiếu sự định hướng từ phía giáo viên (Pham & Le, 2024).

Bên cạnh các nghiên cứu quốc tế, tại Việt Nam cũng đã có công trình tiếp cận chủ đề này. Bài báo “Nghiên cứu ứng dụng Chat GPT trong giảng dạy tiếng Trung Quốc - cơ hội và thách thức” của tác giả Huỳnh Kim Bảo đăng trên Tạp chí Thông tin Khoa học Giáo dục năm 2023 đã nhấn mạnh hai phương diện: cơ hội trong việc tăng tính cá nhân hóa, tiết kiệm thời gian chuẩn bị của giảng viên; và thách thức liên quan đến nguy cơ sinh viên lạm dụng công

cụ, sự chênh lệch về năng lực số, cũng như tính chính xác của thông tin do AI cung cấp (Huỳnh Kim Bảo, 2023).

Tổng hợp các công trình trên có thể thấy, đa số nghiên cứu về Chat GPT trong giáo dục ngoại ngữ tập trung vào vai trò của công cụ trong hoạt động dạy học nói chung, hoặc khảo sát nhận thức và thái độ của người học. Tuy nhiên, ít nghiên cứu đi sâu vào vai trò của Chat GPT như một công cụ hướng dẫn và hỗ trợ quá trình tự học tiếng Trung của sinh viên Việt Nam. Các công trình trong nước hiện mới dừng ở mức mô tả cơ hội - thách thức, chưa đưa ra cơ sở lý thuyết rõ ràng và phân tích cụ thể về cách Chat GPT có thể nâng cao năng lực tự học, khả năng tương tác và cá nhân hóa quá trình học tập. Do đó, bài viết này hướng đến việc lấp khoảng trống đó, bằng cách phân tích vai trò của Chat GPT vừa như công cụ hỗ trợ giảng dạy, vừa như người đồng hành trong tự học, từ đó đề xuất những gợi ý ứng dụng thực tiễn trong giảng dạy và học tập tiếng Trung tại các trường đại học ở Việt Nam.

III. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu kết hợp phân tích minh họa tình huống học tập do Chat GPT tạo ra. Quy trình nghiên cứu được thực hiện theo ba bước chính: (1) thu thập và lựa chọn tài liệu, (2) phân tích - tổng hợp nội dung, và (3) xây dựng ví dụ minh họa bằng Chat GPT.

Nguồn dữ liệu được tìm kiếm trên các cơ sở học thuật như Google Scholar, ResearchGate, CNKI và Vietnam Journals Online (VJOL) trong giai đoạn 2021-2024, với các từ khóa: “Chat GPT”, “foreign language education”, “Chinese language teaching”, “autonomous learning”, “personalized learning”, “AI in

higher education”. Tổng cộng 32 tài liệu được truy xuất, trong đó 12 tài liệu được phân tích chuyên sâu, còn 8 tài liệu tiêu biểu được trích dẫn trực tiếp trong bài. Các nguồn còn lại được dùng làm tham chiếu bổ trợ để đối chiếu, tổng hợp và xác định xu hướng nghiên cứu.

Các tài liệu được phân tích theo bốn chủ đề chính: (a) xu hướng ứng dụng Chat GPT trong giáo dục ngoại ngữ, (b) vai trò của Chat GPT trong đổi mới phương pháp dạy học, (c) tác động của Chat GPT đến năng lực tự học và học tập cá nhân hóa, (d) những thách thức và định hướng ứng dụng. Quá trình tổng hợp nhằm hình thành cơ sở lý luận và thực tiễn cho việc xem xét vai trò của Chat GPT trong dạy - học tiếng Trung ở bậc đại học.

Các ví dụ trong Bảng 1, 2 và 3 được tác giả trực tiếp tạo bằng Chat GPT phiên bản GPT-5 (OpenAI, 2025), dựa trên các chủ đề quen thuộc trong giáo trình tiếng Trung bậc đại học. Các câu lệnh (Prompt) được thiết kế theo hai cấp độ - cơ bản và nâng cao - để thể hiện khả năng phản hồi và tùy chỉnh ngôn ngữ của Chat GPT. Sau khi tạo, nội dung được hai giảng viên tiếng Trung có trên 10 năm kinh nghiệm kiểm tra nhằm đảm bảo độ chính xác và tự nhiên. Những ví dụ này phục vụ cho phân tích định tính, minh họa cách Chat GPT hỗ trợ giảng dạy và phát triển năng lực tự học tiếng Trung.

IV. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

4.1. Tiềm năng ứng dụng của ChatGPT trong việc hỗ trợ giảng dạy và tự học tiếng Trung

ChatGPT có khả năng vượt qua những giới hạn của lớp học truyền thống, mở ra nhiều triển vọng trong việc hỗ trợ giảng viên giảng dạy và

tự học tập của sinh viên. Công cụ này có thể cung cấp môi trường ngôn ngữ mang tính nhập vai, đưa ra phản hồi tức thì, gợi ý cách diễn đạt đa dạng và phù hợp với trình độ, đồng thời bổ sung kiến thức văn hóa từ đó nâng cao khả năng tự học của sinh viên.

4.1.1. Tạo dựng môi trường ngôn ngữ chất lượng

Một thế mạnh nổi bật của ChatGPT là khả năng mô phỏng tình huống giao tiếp bằng tiếng Trung theo bối cảnh giảng viên hoặc sinh viên đặt ra. Dưới sự hướng dẫn của giảng viên, ChatGPT có thể trở thành “bạn đồng hành hội thoại”, giúp sinh viên thực hành và mở rộng vốn từ vựng, ngữ pháp sát với thực tiễn giao tiếp.

Ví dụ, khi giảng viên giao nhiệm vụ luyện tập chủ đề “邀请 (mời)”, sinh viên có thể sử dụng ChatGPT để thực hành tình huống mời bạn đi ăn tối. Công cụ này không chỉ cung cấp hội thoại mẫu ở mức độ phù hợp, mà còn có thể trực tiếp tương tác một - một, đóng vai người bạn để sinh viên luyện tập nhiều lần.

Bảng 1. Ví dụ hội thoại tiếng Trung do ChatGPT tạo ra

A: 你晚上有空吗?
B: 有啊。
A: 我请你一起去吃晚饭, 好吗?
B: 好啊, 几点见?
A: 七点, 在学校门口见。
B: 好, 七点见!

Như vậy, ChatGPT vừa tạo ra môi trường ngôn ngữ chất lượng cao, vừa giúp sinh viên có trải nghiệm “nhập vai” vào bối cảnh giao tiếp thực tế. Đây là giải pháp quan trọng khắc phục hạn chế về môi trường tiếng Trung tại lớp học truyền thống, đồng thời khuyến khích sinh viên

rèn luyện kỹ năng tự học và sử dụng ngôn ngữ linh hoạt, tự tin hơn.

4.1.2. *Cung cấp hỗ trợ cá nhân hóa và phản hồi kịp thời*

Trong lớp học đông, giảng viên khó theo sát từng cá nhân. ChatGPT có thể đóng vai trò như một “gia sư trực tuyến”,

đưa ra phản hồi tức thì và phù hợp với trình độ người học. Nhờ đó, sinh viên có thể tự luyện tập, đồng thời giảng viên có thêm công cụ để tổ chức hoạt động và định hướng tự học.

Ví dụ, với chủ đề “邀请 (mời)”, sinh viên có thể dùng ChatGPT để tạo hội thoại theo hai cấp độ:

Bảng 2. Ví dụ hội thoại tiếng Trung theo hai cấp độ do ChatGPT tạo ra

Phiên bản đơn giản (sơ cấp)	Phiên bản nâng cao (trung cấp)
你：明天晚上你有时间吗？我们一起去吃饭吧。 朋友：好啊，几点见面？ 你：七点，在学校门口见。 朋友：没问题，到时候见！	你：最近学习很紧张吧？要不要周末一起出去放松一下？ 朋友：好主意！你想去哪儿？ 你：我打算请你去一家很有特色的川菜馆，听说那里的火锅特别正宗。 朋友：听起来不错！什么时候去？ 你：周六晚上六点，在地铁站门口见吧。我们可以边吃边聊。 朋友：太好了！谢谢你的邀请！

Qua so sánh, sinh viên thấy rõ sự khác biệt về cách dùng từ và sắc thái biểu đạt, từ đó lựa chọn mức độ phù hợp với năng lực tự học. Đây chính là ưu thế của ChatGPT trong việc tạo ra phản hồi kịp thời và hỗ trợ cá nhân hóa, giúp sinh viên tiến bộ theo tốc độ riêng và khắc phục hạn chế của lớp học đông người.

Ngoài việc tự tạo ra hội thoại mẫu, ChatGPT còn có thể chỉnh sửa câu do sinh viên viết. Khi người học nhập đoạn hội thoại có lỗi, hệ thống sẽ đưa ra phiên bản chuẩn hơn và giải thích lý do.

Bảng 3. Ví dụ hội thoại tiếng Trung được ChatGPT chỉnh sửa

Phiên bản sinh viên	Phiên bản ChatGPT
我：好久不见，我要邀请你来我生日。 朋友：生日快乐！你生日是哪天？ 我：谢谢。我的生日八月十一。我想有一些游戏。你可以帮我吗？ 朋友：可以啊。也许我们可以玩..... (trò chơi chuyển hoa, đến tay ai thì phải hát)。 我：太好了，谢谢！	我：好久不见！我想邀请你来参加我的生日聚会。 朋友：生日快乐！你的生日是哪一天？ 我：谢谢！我的生日是八月十一号。我打算准备一些游戏，你能帮我吗？ 朋友：当然可以！我们可以玩“击鼓传花”。 我：太棒了！非常感谢！
Gợi ý phản hồi của ChatGPT về cách diễn đạt 1. “好久不见，我要邀请你来我生日” → Nên sửa thành “好久不见！我想邀请你来参加我的生日聚会”，dùng “参加...聚会” tự nhiên hơn. 2. “我的生日八月十一” → Nên viết “我的生日是八月十一号”，nên thêm động từ “是” và lượng từ “号”. 3. “我想有一些游戏” → Sửa thành “我打算准备一些游戏”，biểu đạt mạch lạc, hợp ngữ cảnh hơn. 4. Đoạn do sinh viên bỏ trống, ChatGPT đã bổ sung thành “击鼓传花”，gợi ý cách diễn đạt đúng.	

Nhờ cơ chế này, sinh viên không chỉ được luyện tập theo nhiều cấp độ mà còn nhận phản hồi cá nhân hóa, kịp thời sửa lỗi và nâng cao năng lực tự học. Với giảng viên, đây cũng là công cụ hữu ích để giao nhiệm vụ và theo dõi tiến bộ của từng người học.

4.1.3. *Cung cấp kiến thức văn hóa nền tảng*

Trong quá trình học tiếng Trung, việc tiếp thu ngôn ngữ gắn liền với việc tìm hiểu văn hóa. Giảng dạy không chỉ rèn luyện kỹ năng ngôn ngữ, mà còn cần giúp sinh viên vượt qua rào cản văn hóa và phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa.

ChatGPT có thể trở thành công cụ hỗ trợ giảng viên và hướng dẫn sinh viên tự học, khi cung cấp giải thích bối cảnh, ý nghĩa và sự khác biệt văn hóa giữa Trung Quốc và Việt Nam.

Ví dụ, với khái niệm “春节 (Tết Nguyên Đán)”, ChatGPT có thể giải thích như sau:

- Trung Quốc: 春节 là lễ hội quan trọng nhất trong năm, gắn với phong tục sum họp, chúc Tết, dán câu đối và đốt pháo hoa.

- Việt Nam: Tết Nguyên Đán cũng là ngày lễ lớn nhất, với những đặc trưng riêng như gói bánh chưng, lì xì đầu năm, thăm hỏi ông bà và kiêng kỵ đầu năm mới.

Nhờ vậy, sinh viên không chỉ nắm nghĩa của từ vựng, mà còn hiểu được giá trị văn hóa đằng sau, từ đó tăng cường năng lực đọc hiểu, giao tiếp và hình thành dần khả năng tự học mang tính liên văn hóa - yếu tố quan trọng trong bối cảnh hội nhập.

4.2. *Những vấn đề tiềm ẩn trong việc ứng dụng ChatGPT vào giảng dạy và tự học tiếng Trung*

4.2.1. *Hình thức giao tiếp đơn điệu*

Với tư cách là một mô hình trí tuệ nhân tạo sinh văn bản, ChatGPT hiện nay

chủ yếu tương tác với người học qua văn bản chữ viết. Tuy có khả năng sinh ra nội dung phong phú, nhưng do độ dài văn bản thường khá lớn, nhiều khi nội dung không trọng tâm vào nội dung mà sinh viên cần. Điều này có thể khiến người học cảm thấy quá tải, khó nắm bắt thông tin chính, thậm chí còn gặp thêm những khái niệm hoặc kiến thức ngoài phạm vi, gây tâm lý e ngại. Do đó, việc triển khai ChatGPT trong lớp học tiếng Trung, nhất là với sinh viên mới bắt đầu, vẫn còn nhiều hạn chế về tính hấp dẫn và hiệu quả.

4.2.2. *Yêu cầu cao về câu lệnh (Prompt)*

Chất lượng câu trả lời mà ChatGPT đưa ra phụ thuộc nhiều vào độ rõ ràng và chi tiết của câu lệnh. Nếu câu lệnh không đủ chính xác, hệ thống thường chỉ cung cấp một đoạn hội thoại mẫu thay vì mô phỏng đối thoại nhập vai theo yêu cầu. Ví dụ, nếu sinh viên nhập: “*Xin hãy giúp tôi luyện tập hội thoại tiếng Trung với chủ đề mời bạn đi ăn cơm*”, ChatGPT có thể chỉ tạo ra một đoạn hội thoại hoàn chỉnh để tham khảo, chứ không trực tiếp tương tác theo kiểu nhập vai (role-play). Tuy nhiên, nếu sinh viên điều chỉnh câu lệnh thành: “*Tôi muốn luyện tập hội thoại tiếng Trung với tình huống mời bạn đi ăn cơm, bây giờ xin bạn đóng vai bạn của tôi và cùng tôi luyện tập đối thoại luân phiên*”, thì ChatGPT sẽ hiểu ý rõ ràng hơn và phản hồi theo cách nhập vai.

Qua đó có thể thấy, để khai thác hiệu quả ChatGPT trong học tiếng Trung, sinh viên cần có năng lực nhất định trong việc xây dựng câu lệnh rõ ràng, chính xác và phù hợp ngữ cảnh. Đây cũng là một thách thức lớn, bởi không phải sinh viên nào cũng đủ khả năng định hướng câu lệnh ngay từ đầu.

4.2.3. Nguy cơ lệ thuộc và kiến thức rời rạc

Nếu sinh viên quá phụ thuộc vào ChatGPT, quá trình tư duy độc lập và rèn luyện kỹ năng ngôn ngữ sẽ bị hạn chế (Dương Thanh Linh, 2023). ChatGPT thường đưa ra đáp án đúng, nhưng không phải lúc nào cũng kèm theo giải thích, điều này dễ khiến người học dừng lại ở mức “chấp nhận kết quả” thay vì mong muốn tìm hiểu bản chất vấn đề.

Ví dụ, với câu sai “他是一个人好”, ChatGPT có thể chỉnh thành “他是一个好人。”. Tuy nhiên, nếu sinh viên không đặt câu hỏi tiếp theo, họ sẽ không hiểu được rằng trong tiếng Trung trật tự đúng cần là “định ngữ (tính từ) + trung tâm ngữ (danh từ)” nên từ “người tốt” trong tiếng Việt cần được dịch thành “好人” thay vì “人好”.

Điều này cho thấy kiến thức do ChatGPT cung cấp thường rời rạc, thiếu tính khái quát. Nếu không có sự định hướng của giảng viên và năng lực phản biện của sinh viên, người học khó kết nối các mảnh thông tin để hình thành năng lực ngôn ngữ bền vững.

4.2.4. Khoảng cách số trong học tập tiếng Trung

Việc ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy và tự học tiếng Trung chịu ảnh hưởng lớn từ khoảng cách số, thể hiện cả ở điều kiện công nghệ, năng lực khai thác và khả năng tự học của sinh viên.

Trước hết, sự khác biệt về hạ tầng công nghệ tạo nên những khoảng cách khá rõ rệt. Sinh viên ở các đô thị, nơi có kết nối internet ổn định và thiết bị hiện đại, dễ dàng tiếp cận và khai thác ChatGPT trong quá trình học tập. Ngược lại, sinh viên ở những trường vùng sâu vùng xa thường gặp khó khăn khi kết nối hoặc duy trì sử

dụng, khiến việc luyện tập với công cụ này bị gián đoạn, làm giảm hiệu quả tự học.

Bên cạnh đó, năng lực số của giảng viên và sinh viên cũng là yếu tố quan trọng. Ở những cơ sở có kinh nghiệm ứng dụng công nghệ, giảng viên nhanh chóng làm quen với ChatGPT, biết cách thiết kế câu lệnh và tình huống để sinh viên luyện tập hiệu quả. Nhưng tại những cơ sở chưa được hỗ trợ đầy đủ, việc hướng dẫn sinh viên thường mang tính hình thức, khiến ChatGPT chỉ được sử dụng ở mức cơ bản, chưa phát huy vai trò hỗ trợ giảng dạy và khuyến khích tự học.

Ngoài ra, chính sự khác biệt về khả năng vận dụng của sinh viên cũng làm khoảng cách ngày càng rõ rệt. Những sinh viên có kỹ năng công nghệ tốt, vốn tiếng Trung khá, thường biết cách tận dụng ChatGPT để luyện viết, phân tích ngữ pháp, so sánh cách dùng từ, hoặc nhập vai trong hội thoại. Trong khi đó, sinh viên mới bắt đầu hoặc chưa quen đặt câu lệnh chỉ dừng lại ở việc dịch câu, dịch đoạn, dễ hình thành thói quen lệ thuộc mà không phát triển năng lực tư duy ngôn ngữ độc lập.

Từ những yếu tố trên có thể thấy, khoảng cách số không chỉ đơn thuần là sự khác biệt về điều kiện công nghệ, mà còn là sự chênh lệch trong khả năng khai thác kiến thức số để phục vụ giảng dạy và tự học.

4.3. Kiến nghị giải pháp để đưa ứng dụng ChatGPT vào hỗ trợ giảng dạy và tự học tiếng Trung

Sự kết hợp giữa giáo dục và trí tuệ nhân tạo đang trở thành xu thế tất yếu trong kỷ nguyên số. Tuy nhiên, cùng với những điểm mạnh cũng như điểm yếu mà ChatGPT mang lại, việc đưa ứng dụng ChatGPT vào hỗ trợ giảng dạy và tự học tiếng Trung đòi hỏi hệ thống giáo dục phải chủ động tìm kiếm giải pháp và chiến lược

phù hợp để vừa có thể nâng cao chất lượng đào tạo, vừa có thể đảm bảo công bằng và bền vững trong tiếp cận công nghệ.

4.3.1. Thúc đẩy chuyển đổi số trong giáo dục

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, các trường đại học Việt Nam đều đang hướng đến mục tiêu chuyển đổi số trong giáo dục. ChatGPT, với tư cách là một công cụ tiêu biểu của trí tuệ nhân tạo AI, có giá trị quan trọng trong việc thúc đẩy nghiên cứu và đổi mới phương pháp dạy và học. Chính vì vậy, việc thúc đẩy chuyển đổi số trong giáo dục là giải pháp quan trọng để thuận lợi đưa ChatGPT vào việc hỗ trợ giảng dạy và tự học kiến thức nói chung và tiếng Trung Quốc nói riêng. Việc thúc đẩy chuyển đổi số trong giáo dục được thể hiện trong các khía cạnh sau:

a) Nâng cao khả năng tiếp cận ChatGPT của sinh viên

Hiện nay, khả năng tiếp cận ChatGPT của sinh viên Việt Nam vẫn còn hạn chế, do chênh lệch về hạ tầng công nghệ, kỹ năng số và mức độ phổ cập công nghệ. Để ChatGPT phát huy vai trò tích cực trong giảng dạy và học tập tiếng Trung, cần chú trọng một số phương diện sau:

- Cải thiện hạ tầng công nghệ: Đảm bảo đường truyền internet ổn định, cung cấp máy tính, thiết bị số, và tạo điều kiện để sinh viên có tài khoản ChatGPT để sử dụng trong học tập.

- Xây dựng không gian học tập tích hợp: ChatGPT cần được sử dụng kết hợp giữa môi trường trực tuyến và trực tiếp trên lớp. Ví dụ, sinh viên có thể luyện tập hội thoại nhập vai với ChatGPT ở nhà (chủ đề mời bạn đi ăn, hỏi đường, mua sắm...), sau đó đến lớp trao đổi, đóng vai cùng bạn học và nhận phản hồi từ giảng viên. Điều này giúp phát huy ưu thế của cả học trực

tuyến (cá nhân hóa, phản hồi tức thời) và học trực tiếp (tương tác thực tế, gắn kết xã hội).

Như vậy, việc nâng cao khả năng tiếp cận không chỉ là cung cấp công nghệ, mà còn phải gắn với định hướng sư phạm, giúp ChatGPT thực sự trở thành cầu nối giữa việc học tập trên lớp và tự nghiên cứu tại nhà của sinh viên.

b) Nâng cao năng lực số của giảng viên và sinh viên

Đối với giảng dạy tiếng Trung tại Việt Nam, năng lực số của giảng viên và sinh viên là điều kiện then chốt để quá trình chuyển đổi số đạt hiệu quả. Một mặt, đội ngũ giảng viên tiếng Trung cần phát triển năng lực liên ngành: ngoài việc nắm vững kiến thức ngôn ngữ và phương pháp sư phạm, giảng viên cần thành thạo kỹ năng công nghệ thông tin, có khả năng vận dụng ChatGPT vào thiết kế hoạt động học tập. Mặt khác, sinh viên cũng cần trang bị năng lực học tập số, bao gồm khả năng diễn đạt yêu cầu rõ ràng, phân tích phản hồi của ChatGPT, và đối chiếu với kiến thức từ giáo trình cũng như ý kiến của giảng viên. Chỉ như vậy, ChatGPT mới trở thành công cụ hỗ trợ phát triển năng lực tự duy phản biện thay vì biến sinh viên thành người học thụ động.

c) Đa dạng hóa cách sử dụng ChatGPT

Hình thức giao tiếp hiện nay của ChatGPT chủ yếu là văn bản, điều này hạn chế phần nào trải nghiệm học tập của sinh viên. Vì thế, trong giảng dạy tiếng Trung, cần đa dạng hóa cách sử dụng ChatGPT, kết hợp với các ứng dụng hay phần mềm công nghệ khác để tăng tính hấp dẫn và hiệu quả. Ví dụ:

- Tích hợp ChatGPT với phần mềm nhận diện giọng nói để luyện phát âm và

thanh điệu, giúp sinh viên sửa lỗi ngay khi nói sai.

- Kết hợp với ChatGPT tạo ra nhân vật ảo và các tình huống giao tiếp hàng ngày như bán hàng, phục vụ, kết bạn, để tạo môi trường “nhập vai”, từ đó luyện tập tiếng Trung trong bối cảnh gần với đời thực.

- Liên kết với nền tảng học tập trực tuyến của Nhà trường, hình thành “không gian học tập số tiếng Trung”. Trong không gian này, sinh viên có thể vừa tự học (thông qua ChatGPT), vừa tương tác với giảng viên và bạn học (trong lớp trực tiếp), tạo nên sự kết nối linh hoạt giữa môi trường học tập công nghệ số và môi trường học tập truyền thống.

4.3.2. Bồi dưỡng “năng lực đặt câu hỏi” cho sinh viên

Việc khai thác ChatGPT hiệu quả phụ thuộc nhiều vào khả năng sinh viên đặt được những câu hỏi chính xác và phù hợp. Trong việc tự học tiếng Trung, điều này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng vì sinh viên Việt Nam thường gặp khó khăn trong việc diễn đạt yêu cầu rõ ràng hoặc xác định vấn đề cần luyện tập.

Giảng viên có thể hướng dẫn sinh viên phát triển “năng lực đặt câu hỏi” theo hai phương diện:

- Ý thức đặt câu hỏi: biết phát hiện lỗi, biết chủ động tìm lời giải thích thay vì chỉ chấp nhận kết quả.

- Kỹ năng diễn đạt câu hỏi: có thể chuyển hóa thắc mắc thành câu lệnh rõ ràng, dễ hiểu để ChatGPT có thể đưa ra những phản hồi chính xác hơn.

Để hỗ trợ quá trình này, giảng viên còn có thể đưa ra một số nguyên tắc đặt câu hỏi:

1. Ngắn gọn, rõ ràng, tránh rườm rà.
2. Gắn với tình huống học tập cụ thể.

3. Bổ sung ngữ cảnh (ví dụ câu văn, đoạn hội thoại).

4. Tránh hỏi chung chung.

5. Khuyến khích nhiều dạng câu trả lời để có thể so sánh, đối chiếu.

Việc bồi dưỡng “năng lực đặt câu hỏi” sẽ giúp sinh viên hình thành thói quen học tập chủ động, khai thác ChatGPT như một công cụ đồng hành trong học tập, thay vì chỉ là nguồn cung cấp đáp án.

4.3.3. Bồi dưỡng tư duy phản biện cho sinh viên

Tư duy phản biện, khả năng phân tích, kiểm chứng và đánh giá thông tin là những kỹ năng không thể thiếu khi sinh viên sử dụng ChatGPT để học tiếng Trung. Trong thực tế, công cụ này đôi khi đưa ra câu trả lời chưa chính xác hoặc có sự sai lệch về ý nghĩa văn hóa. Chẳng hạn, với thành ngữ 对牛弹琴, đôi lúc thay vì đưa ra nghĩa chính xác của thành ngữ này là “nói với người không hiểu, phí công vô ích” hay đưa ra cách dịch thành ngữ tương đương phù hợp với văn hóa Việt Nam như là “đàn gảy tai trâu”, thì ChatGPT có thể dịch sát là “chơi đàn cho bò nghe”. Nếu sinh viên chỉ chấp nhận kết quả, họ dễ hiểu sai bản chất từ đó hình thành những nhầm lẫn trong tri nhận ngôn ngữ và văn hóa. Do đó, giảng viên cần hướng dẫn sinh viên biết cách kiểm chứng: so sánh với giáo trình, tham khảo từ điển chuẩn, đối chiếu với tiếng Việt hoặc trao đổi trực tiếp với thầy cô. Quan trọng hơn, sinh viên phải biết đặt thêm câu hỏi như “Điều này có đúng với phong tục của Trung Quốc không?” hoặc “Có gì khác so với văn hóa Việt Nam?” để mở rộng góc nhìn.

Việc bồi dưỡng tư duy phản biện sẽ giúp sinh viên khai thác ChatGPT một cách tỉnh táo, vừa tận dụng ưu thế công nghệ, vừa duy trì khả năng phân tích độc

lập, biến quá trình học tiếng Trung thành quá trình chủ động -phản biện- sáng tạo.

V. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, ChatGPT có tiềm năng đáng kể trong việc hỗ trợ giảng dạy và phát triển năng lực tự học tiếng Trung ở bậc đại học Việt Nam. Ba tiềm năng nổi bật được xác định gồm: (1) tạo dựng môi trường ngôn ngữ nhập vai, cho phép sinh viên thực hành giao tiếp trong bối cảnh gần với thực tế; (2) cung cấp phản hồi cá nhân hóa và tức thời, giúp người học điều chỉnh lỗi sai và nâng cao năng lực ngôn ngữ theo tốc độ riêng; (3) bổ sung kiến thức văn hóa và bối cảnh ngôn ngữ, giúp người học mở rộng hiểu biết liên văn hóa và giao tiếp tự nhiên hơn.

Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng chỉ ra bốn thách thức chính trong quá trình ứng dụng ChatGPT: (1) hình thức giao tiếp chủ yếu bằng văn bản khiến tương tác còn đơn điệu; (2) yêu cầu cao về khả năng xây dựng câu lệnh (prompt), khiến sinh viên dễ gặp khó khăn khi hướng dẫn công cụ phản hồi đúng nhu cầu; (3) nguy cơ lệ thuộc vào ChatGPT dẫn đến hạn chế tư duy phản biện và kỹ năng ngôn ngữ độc lập; (4) khoảng cách số giữa các nhóm người học về hạ tầng, kỹ năng và khả năng tiếp cận công nghệ.

Để khai thác hiệu quả, bài viết đề xuất ba nhóm giải pháp: (1) thúc đẩy chuyển đổi số trong giảng dạy tiếng Trung, cải thiện hạ tầng và xây dựng không gian học tập kết hợp; (2) bồi dưỡng năng lực số, năng lực đặt câu hỏi và kỹ năng phản biện cho sinh viên; (3) đa dạng hóa hình thức ứng dụng ChatGPT, kết hợp với công nghệ nhận diện giọng nói, nhân vật ảo và các nền tảng học tập trực tuyến để tăng tính tương tác và hấp dẫn.

Như vậy, ChatGPT không thay thế vai trò của giảng viên mà trở thành một công cụ hỗ trợ trong việc hướng dẫn, khơi gợi và cá nhân hóa quá trình học tập. Việc ứng dụng hiệu quả công cụ này sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo tiếng Trung, đồng thời phát triển cho sinh viên các năng lực thiết yếu của kỷ nguyên số như năng lực tự học, năng lực số và năng lực giao tiếp liên văn hóa.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Dương Thanh Linh (2023). Ứng dụng ChatGPT thúc đẩy dạy và học bậc đại học trong kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ - Trường Đại học Bình Dương*, 6(2), 153-160.
- [2]. Holec, H. (1981). *Autonomy and foreign language learning*. Pergamon Press.
- [3]. 胡加圣, 戚亚娟. (2023). ChatGPT 时代的中国外语教育: 求变与应变. *外语电化教学*, 1, 3-10.
- [4]. Huỳnh Kim Bảo. (2023). Nghiên cứu ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy tiếng Trung Quốc - cơ hội và thách thức. *Tạp chí Thông tin Khoa học Giáo dục*, (9), 67-72.
- [5]. 焦建利. (2023). ChatGPT 助推学校教育数字化转型--人工智能时代学什么与怎么教. *中国远程教育*, 4, 15-22.
- [6]. Pham, V. P. H., & Le, A. Q. (2024). ChatGPT in language learning: Perspectives from Vietnamese students in Vietnam and the USA. *International Journal of Language Instruction*, 3(1), 45-59.
- [7]. Piaget, J. (1972). *The psychology of the child*. Basic Books.
- [8]. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

THE ROLE OF CHATGPT IN SUPPORTING TEACHING AND DEVELOPING AUTONOMOUS LEARNING IN CHINESE LANGUAGE EDUCATION FOR VIETNAMESE STUDENTS

Hoang Minh Hang¹

Abstract: *In the context of international integration, Vietnamese universities are pursuing the goal of digital transformation in education, in which the application of ChatGPT to Chinese language teaching has become an inevitable trend. Using a document analysis and synthesis approach, combined with illustrative examples, this paper examines the role of ChatGPT as both a teaching support tool and a guide for students' autonomous learning. The findings indicate that ChatGPT can provide immersive learning environments, personalized feedback, and cultural knowledge, while fostering students' questioning skills and critical thinking. However, limitations such as monotonous text-based interaction, potential overreliance, and the digital divide need to be addressed. The study concludes that ChatGPT does not replace teachers but serves as a complementary tool that enhances teaching quality and promotes students' autonomous learning in Chinese language education.*

Keywords: *ChatGPT; Chinese language teaching; autonomous learning; personalized learning; digital transformation in education*

¹ Hanoi Open University